

Houden van beren vak apart

Een van de onderzoekthema's voor het houden van beren is bedrijfsvoering. Daarbij kijken we hoe we via managementmaatregelen en voeding (1) ongewenst gedrag bij beren, zoals springgedrag en agressief gedrag, kunnen verminderen, (2) berengeur kunnen verminderen en hoe we (3) de technische resultaten, inclusief slachtkwaliteit, kunnen optimaliseren. Onderdeel van het onderzoek is een bijeenkomst met varkenshouders die beren houden en twee experts die veel op bedrijven met beren komen. De opgetekende ervaringen van de varkenshouders en experts zijn vertaald naar tips en aanbevelingen voor varkenshouders die beren houden of gaan houden.

Ervaringen met het houden van beren tot aan afleveren

De ervaringen met het houden van beren zijn wisselend. Onderstaande ervaringen zijn genoemd door de aanwezige varkenshouders en zijn niet gebaseerd op resultaten uit onderzoek.

In de Verklaring van Noordwijk is vastgelegd dat we ernaar streven om in Nederland voor 2015 op een verantwoorde wijze te stoppen met castreren van beertjes. Om te komen tot een door de markt gedragen oplossing voor het stoppen met castreren van beerbiggen, in relatie tot het vrijwaren van berengeur, is in 2009 onder andere een vijfjarig project gestart. Dit onderzoek wordt gefinancierd door EL&I en het PWV en omvat vijf thema's: fokkerij, bedrijfsvoering, risicomanagement (detectie), consumentenacceptatie en ketenoptimalisatie. Deze flyer gaat in op de bedrijfsvoering.

Een aantal varkenshouders gaf aan dat zij veel ongewenst gedrag zien bij de beren. Andere varkenshouders zagen vrijwel geen ongewenst gedrag bij de beren. Opgemerkt werd dat er verschillen zijn tussen personen in de beoordeling van het gedrag. Wat de een als een probleem ziet, ziet de ander soms niet als een probleem. Sommige varkenshouders accepteren meer uitval als gevolg van springen.

De voederconversie van beren is veel beter dan van borgen.

Beren nemen ongeveer 5% minder voer op dan zeugen. Je kunt beren alleen maar onbepert voeren anders is de groei te laag.

Meer eiwit in het voer is niet altijd nodig.

Het ras van de beren kan invloed hebben op het gedrag van de dieren.

Welzijn van beren is minder door springgedrag en ongewenst gedrag.

Circa 1% van de beren moet het hok uit vanwege beenwerkproblemen.

Beren laten vooral vervelend gedrag zien als ze zich niet optimaal voelen.

De meeste onrust treedt op als er een paar beren uit het hok zijn gehaald en de rangorde daardoor opnieuw moet worden vastgesteld.

Eén beer in het hok is vaak het slachtoffer.

Er is een grote variatie in groei per dag tussen hokken. Het is onduidelijk waarom dat zo is.

Beren zijn gevoeliger voor veranderingen dan borgen.

Als er een kreupele zeug in een zeugenhok zit, houden de andere zeugen zich rustig. Bij beren is dat niet het geval.

Van de uitgevallen vleesvarkens is 70 tot 80% beer.

Bij een goede gezondheid kun je goede resultaten halen met beren.

Bij gezondheidsproblemen groeien beren door de daling in voeropname verder uit elkaar dan borgen en zeugen.

Sommige bedrijven voegen additieven toe aan het voer, zoals magnesiumoxide, om te zorgen dat de beren rustiger zijn.

Sommige varkenshouder verminderen de hoeveelheid (dag)licht zodat de beren rustiger zijn.

Het is belangrijk om voor overschakeling op beren de afzet goed geregeld te hebben.

Niet castreren bespaart arbeid in de kraamstal.

Tips van varkenshouders voor varkenshouders

Onderstaande aanbevelingen zijn afkomstig van varkenshouders die zelf beren houden. Ze zijn gebaseerd op hun praktische ervaringen en dus niet op resultaten van onderzoek. De tips zijn geen blauwdruk voor het probleemloos houden van beren.

Algemeen management:

- Neem de tijd om te leren omgaan met beren.
- Laat je goed voorlichten, want beren houden is anders dan borgen en zeugen houden.
- Besteed de tijd die je overhoudt door niet te castreren, aan de vleesvarkens. (Dit geldt alleen voor gesloten bedrijven)
- Zorg voor rust in de stal (ook met je eigen gedrag), dan zijn de beren rustiger, minder actief en vertonen ze minder ongewenst gedrag. Dit verhoogt de arbeidsvreugde.
- Zorg dat de beren zich goed voelen. Dan vertonen ze minder ongewenst gedrag. Beren zijn gevoeliger voor veranderingen in bijvoorbeeld management, voeding en klimaat, dan borgen en zeugen.
- Goed management, puntjes op de i zetten is belangrijk. Daarbij geldt: 'meten (vooral wegen) is weten' Als je niets weet en meet kun je ook geen puntjes op de i zetten.

Overleg- en oplegbeleid:

- Houd beertjes bij de eigen zeug, dus niet overleggen.
- Scheid beren en zeugen bij spenen.
- Meng beren pas bij spenen en daarna niet meer. Bijvoorbeeld bij spenen beren uit vier tomen (is 24 beren) bij elkaar en bij opleg in vleesvarkenstal deze splitsen in twee hokken van 12.
- Besprenkel de beren bij het mengen zodat ze allemaal dezelfde geur hebben. Dit voorkomt onrust.
- Leg beren en zeugen op in verschillende afdelingen; uniform opleggen.

Voeding:

- Besteed aandacht aan voersamenstelling en voeropname en let vooral op de EW en gehalten aan aminozuren. Bespreek dit regelmatig met de voeradviseur en dierenarts.
- Geef beren langer startvoer dan zeugen, want ze eten minder dan zeugen.
- Geef beren startvoer, tussenvoer en eindvoer, zodat je ze beter naar hun aminozuurbehoefte kunt voeren.
- Voer beren onbepakt.
- Voer beren in de zomer voer met een hogere EW (bijv. 1,15) dan in de winter. In de zomer nemen ze namelijk minder voer op.
- Pas de EW-curve aan aan het seizoen.
- Zorg voor een goede spier- en spekdicte (voldoende spier en niet te veel spek); te veel spek kost geld.
- Weet wat en hoeveel je voert en zorg voor een goede groeicurve. Weeg voer regelmatig.

Klimaat, huisvesting en gezondheid:

- Zorg voor goede hygiëne. Dit verlaagt het aantal beren met berengeur.
- Zorg voor goede klimaatsturing. Dit is belangrijk, omdat beren gevoeliger zijn voor veranderingen dan borgen en zeugen.
- Zorg voor een goede gezondheid. Om goede resultaten te halen is dit bij beren nog belangrijker dan bij borgen en zeugen. Bij minder goede gezondheid daalt de voeropname en vermindert de uniformiteit.
- Haal slachtoffer van 'springers' uit het hok. Vaak is één beer in het hok continu het slachtoffer. Ook kreupele beren worden lastig gevallen door andere beren.
- Zorg dat de vloer goede grip heeft. Dit voorkomt kreupele dieren.
- Te veel (dag)licht kan voor onrust zorgen.

Afleverbeleid:

- Schaf een weegschaal aan en weeg de beren regelmatig. Het is moeilijk om het gewicht van beren in te schatten. De kop is eerder aan het gewicht, dan op het oog geschat.
- Laat beren niet te zwaar worden; begin bijtijds met wegen en laat je niet verrassen.
- Lever beren niet te licht af; dat kost meer geld dan te zwaar leveren.
- Lever beren bij voorkeur in één keer af. Dat voorkomt onrust door vaststellen nieuwe rangorde.
- Lever bij de eerste levering de 'springers'. Dit zijn vaak de onrustzaaiers en die groeien aan het eind toch niet meer.
- Houd geen restdieren over, maar probeer alles in een of twee keer te leveren.
- Meng restdieren niet.
- Maak een afspraak met de slachterij over de marge van het aflevergewicht, om zo de afdeling in een keer te kunnen leveren.

Tot slot

Het toepassen van alle genoemde aanbevelingen wil niet zeggen dat er geen problemen op zullen treden bij het houden van beren. Bovenstaande ervaringen en aanbevelingen leveren echter wel een bijdrage aan een succesvolle overschakeling van borgen op beren.

Colofon

Uitgave © 2011 Wageningen UR Livestock Research, Lelystad. Overname van de inhoud is toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Projectleider:

Carola van der Peet-Schwering (Wageningen UR Livestock Research)

Overige leden projectteam:

Wageningen UR Livestock Research: Herman Vermeer, Marion Kluivers
Varkens Innovatie Centrum Sterksel: Bas Straathof, Mart Smolders
LEI, onderdeel van Wageningen UR: Alex Bikker

Foto's: © Wageningen UR Livestock Research

Redactie en Vormgeving: Wageningen UR, Communication Services

Het project 'Stoppen met castreren van beerbiggen' wordt uitgevoerd door Wageningen UR in opdracht van en gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en het Productschap voor Vee en Vlees.

Contactinformatie

Carola van der Peet-Schwering (Wageningen UR Livestock Research)
carola.vanderpeet@wur.nl
0320 – 293506

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR